

Mogens Lykketofts 1. maj-tale

Taler

Mogens Lykketoft
Fhv. medlem af Folketinget,
Socialdemokratiet

Dato

1. maj 2023

Sted

Frit Forum København

Første maj er en god anledning til at kigge forbi den helt aktuelle politik og samle socialdemokrater, faglige aktivister og de andre progressive kræfter om nye ideer og krav til en mere bæredygtig og retfærdig udvikling i vores land og i verden.

Jeg er meget glad for, som æresmedlem i Frit Forum, at holde 1.maj-talen i år. Det kalder minder frem om tiden for næsten 60 år siden, da jeg først satte mine ben i denne forening. Her blev stiftet livslange venskaber. Her fik vi for alvor fik formet vore tanker om en endnu bedre fremtid. Her fik jeg lagt kursen for min videre færd i det politiske arbejde.

Denne lille forening har gennem de mange årtier har fostret stærke stemmer, der satte afgørende præg på samfundets udvikling. Det er dejligt at opleve at det fortsætter med uformindsket styrke i dag. Der er brug for at udvikle socialdemokratiske visioner og planer for tiden efter SVM-regeringen.

Det meste af dét, vi dengang i 60'erne tænkte og håbede for Danmark, skete faktisk de følgende 30-40 år:

Den dybe fattigdom blev fortid. Vi rykkede fremad med velstand og velfærd, fordi der var et stærkt samspil mellem de politiske beslutninger, fagbevægelsen og et dynamisk erhvervsliv. Stærk anvendelse af de formidable ny teknologier skabte et højproduktivt samfund med masser af ny private forbrugsmuligheder. Vi finansierede over skatterne et kæmpe løft i sundhed, uddannelse, børnepasning og ældreomsorg. Allermest revolutionerende var, at kvinderne i vældige tal vandrede ud på arbejdsmarkedet og tog store skridt fremad mod ligestilling. Folkesundheden blev bedre og levealderen steg markant. Vi skabte en rundhåndet arbejdsløshedsforsikring og social bistand - og mulighed for

tidlig tilbagetrækning for dem, der havde mest behov. Samtidig blev folkepensionen løftet for dem der havde mest brug for den - og der blev sat fart i at opbygge arbejdsmarkedspensionerne via de faglige overenskomster.

Billedet blev blandet, da oliekriser, højrente, stigende arbejdsløshed og dårlige statsfinanser ramte fra 1970'erne.

I Nyrup-regeringen brød vi med disse dystre udviklingslinjer ved at få gang i 90'erne med høj beskæftigelse og orden i økonomien.

Verden ændrede sig fundamentalt med Murens fald og Sovjetimperiets sammenbrud. Et kort historisk øjeblik troede vi, at der var åbnet en motorvej til global fred, fremgang og demokrati.

Men i mellemtiden slog en nyliberal bølge desværre rod i den vestlige verden med en overdreven tro på markedskræfternes utøjlede spil og en forkert beskrivelse af staten og velfærden som problem snarere end løsning. Det åbnede for øget ulighed. Finans- og teknologigiganter med deres multidollarmilliardærejere fik enorm magt. Vi fik finanskriser, ny arbejdsløshed og angreb på velfærdsmodellen. De superrige gemte sig i skattely.

Disse voldsomme udsving blev ledsaget to afgørende udviklingstræk, som vi alt for længe gav alt for lidt opmærksomhed: Vi er i dag 2½ gange så mange mennesker på kloden som for 60 år siden, og vi hamstrer af naturens ressourcer og påvirker atmosfæren med klimaopvarmende gasser ti gange så hurtigt som dengang.

Også her er uligheden forfærdelig: Hver enkelt af os i den rige verden hamstrer ressourcer og udspyr klimagasser tyve gange så meget som en afrikamerikaner!

Undgår vi at ødelægge al civilisation med en atomkrig, så er stop for klimaforandringen det mest presserende, hvis mine børnebørns generation – altså jer – skal at leve en mere fredelig og bæredygtig verden:

Hvis klimaforandringerne fortsætter som hidtil, stiger havene, ørknene spreder sig voldsomt og ferskvandsressourcer nedbrydes. Voldsomme flygtningestrømme og konflikter vil følge og gøre det umuligt at mobilisere de kræfter, der skal til for at redde naturen og bekæmpe uligheden.

Danmark kan naturligvis ikke redde kloden på egen hånd. Men når vi stiller særligt store krav til vores egen klimaindsats, så løfter vi både et moralsk ansvar og skaber en enestående mulighed for at levere klimaløsninger også til resten af verden.

Ambitiøs klimaindsats vil skabe langt flere nye, bedre og mere bæredygtige arbejdspladser end det vil udfase sort produktioner og jobs.

Men det skal ledsages af en stærk hånd fra samfundet til hjælp for dem, der skal væk fra klimbelastende produktion og have kvalifikationer til et andet job.

Det er ikke den lavtlønnede med langt til arbejde, manglende adgang til kollektiv trafik og endnu ikke råd til at købe el-bil, der skal betale for den grønne omstilling.

Derfor kræver en bæredygtig klimaløsning mere grundlæggende omlægninger af skattesystemet, så det ikke er dem, der tjener mindst, der skal betale mest, men de velhavende får en ekstra regning efter alt for mange år med skattelettelser i toppen.

Et mere retfærdigt samfund kræver også at dagpengene - og ikke mindst kontanthjælpen til fattige børnefamilier løftes. Vi mente engang, at der er dårligt betalte jobs, som vi sagtens kan undvære i Danmark, fordi vi har politisk evne og vilje til at give folk - både af dansk og udenlandsk herkomst - kvalifikationer til at få anstændigt betalt arbejde som et tilbud de ikke kunne afslå. Det skal vi mene igen!

Et velfungerende velfærdssamfund kræver også, at vi forbedrer uddannelsestilbud, løn og arbejdsvilkår for dem, der skal virke på de vitale offentlige velfærdsområder. Her - og i de mange ny job, som grøn omstilling åbner for i det private erhvervsvilkår - kræves flere, der kommer hertil til fra andre lande og sikres løn efter danske overenskomster.

Vi skal investere mere i forsvar, så længe Rusland fører angrebskrig og er en trussel for sine naboer. Vi skal sammen med partnerne i NATO og EU hjælpe Ukraine til at drive angriberne tilbage. Men den beklageligt nødvendige genoprustning skal ikke betales ved at lade vort velfærdssamfund forfalde. Vores

økonomi er robust nok til, at vi kan undgå dét. Især hvis vi fælles i EU tager hånd om den epidemiske skatteflugt og skattesvig.

EU-solidariteten om klima- og energipolitik skal styrkes som svar på den fælles sikkerhedspolitiske udfordring. Europa skal knytte stærkere bånd til verdens fattige lande ved solid håndsrækning til udvikling og klimaløsning. Det er simpel rimelighed i betragtning af, at de rige lande har skabt problemet, men de fattige rammes hårdere af katastroferne som følge af den globale opvarmning. Men vi har også brug for Det globale Syd til at lægge pres på Rusland for at stoppe aggressionskrigen. Vi har også brug for hjælp til at bremse den **illegale** indvandring, samtidig med at vi i stigende omfang vil efterspørge **legal** indvandring for at have arbejdskraft nok til rådighed i vores aldrende samfund.

Da jeg i 2015 var formand for FN's Generalforsamling, fik vi vedtaget de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling og den ambitiøse klimaftale i Paris. På grund af covid-krise og Ukraine-krig er vi slet ikke kommet nært langt nok med de store mål. Men dagsordenen er uforandret uhyre vigtig og kræver nu mere end nogensinde et mere forpligtende samarbejde med lande uden for Europa.

USA er naturligvis sikkerhedspolitisk vores uundværlige allierede. Men vi er nødt til også at samarbejde med Kina som den kommende anden supermagt. Det er vanskeligere. Imidlertid er det en vigtig fælles opgave for Europa at få USA til at forstå, at vi har flere fælles end modstridende interesser i forhold til Kina. samvirke med Kina er afgørende for at undgå nye ødelæggende krige, løse klimakrisen og sikre bæredygtig global økonomisk udvikling.

God 1. maj !

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mogens-lykketofts-1-maj-tale>